

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1015883711

Дата перевірки:
03.11.2023 09:47:07 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
10.01.2024 14:28:26 EET

ID користувача:
100011300

Назва документа: Мохамед маг

Кількість сторінок: 49 Кількість слів: 10750 Кількість символів: 77380 Розмір файлу: 76.86 KB ID файлу: 1015545905

21.8% Схожість

Найбільша схожість: 5.78% з Інтернет-джерелом (<https://nauchkor.ru/uploads/documents/5eeb8bc5cd3d3e00010384c9.p>).

21.3% Джерела з Інтернету

674

Сторінка 51

1.68% Джерела з Бібліотеки

39

Сторінка 55

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

2

ВСТУП

Випускна кваліфікаційна робота присвячена аналізу особливостей відтворення англomовного поетичного дискурсу в українських перекладах на матеріалі твору Франца Кафки "Перетворення" з англійської та з німецької на українську мову.

Відповідно до сучасної теорії перекладу, метою перекладу є встановлення максимально близьких відносин між вихідним і перекладеним текстом. Перекладач може або в точності повторити оригінал, або, створити в процесі перекладу власну інтерпретацію цього тексту, що має аналогічне емоційне навантаження. Під час передання порівнянь, уособлень, метафор та інших стилістичних прийомів перекладачеві слід вирішити: залишити образ, що лежить в їхній основі, знайти еквівалент мовою перекладу або його замінити. Причиною заміни можуть бути особливості вживання, поєднання та використання слів мовою перекладу. Вивчення цієї проблеми потягне за собою конкретні рекомендації з питання використання лексико-семантичних і лексико-стилістичних трансформацій під час перекладу англomовної та німецькомовної художньої літератури.

Актуальність дослідження цієї випускної кваліфікаційної роботи зумовлена тим, що вона зачіпає питання про необхідність вивчення особливостей різних прийомів та способів перекладу іншомовного художнього дискурсу на українську мову в аспекті відтворення єдиного ефекту оригіналу і перекладу.

Теоретична значущість даного дослідження полягає у виявленні особливостей перекладу стилістичних засобів у художньому тексті досліджуваного оповідання з англійської та німецької на українську, а також з німецької мови на англійську та українську. Отримані в результаті зіставного аналізу перекладацькі тексти дають змогу оцінити майстерність перекладачів, пізнати мовні тонкощі перекладу та співвіднести результати дослідженого матеріалу із загальними теоретичними положеннями.

Матеріалом дослідження практичної частини випускної кваліфікаційної роботи є текст оригіналу твору F. Kafka "Die Verwandlung". Kafka "Die Verwandlung" [Kafka, 2007], текст перекладу новели англійською мовою F. Kafka "The Metamorphosis" [Muir, 1971] і текст перекладу українською мовою Ф. Кафка "Перевтілення" [Анна Савченко, 2017].

Вибір теми зумовлений особливою необхідністю вивчати переклад творів жанру "фентезі", а також стиль конкретного автора. Наше дослідження забезпечує детальний підхід до розгляду особливостей трансформацій стилістичних засобів під час перекладу твору Ф. Кафки. При цьому враховується своєрідний авторський стиль, його багатий світогляд та естетичні погляди, характерні для того часу. Також підходимо до вивчення цієї проблеми з позиції порівняльно-типологічного та порівняльно-історичного мовознавства. Подібні дослідження сприятимуть підвищенню якості перекладу художнього тексту у зв'язку з підвищеним інтересом широкого кола спеціалістів і вчених у цій галузі.

Об'єктом дослідження виступають лексико-стилістичні особливості мови у творі "Перетворення" Ф. Кафки.

Предметом дослідження цієї наукової роботи є прийоми перекладу стилістичних засобів з німецької та англійської мови на українську мову.

Основною метою цієї роботи є виявлення специфіки перекладу стилістичних прийомів автора з англійської та німецької на українську мову.

Для реалізації цієї мети було поставлено такі завдання:

- визначити поняття художнього перекладу як особливого виду перекладацької діяльності та проблеми перекладу художнього тексту;
- розглянути та виявити особливості перекладу стилістичних прийомів у художньому тексті;
- узагальнити специфіку індивідуального стилю німецькомовного письменника Ф. Кафки, визначити роль авторського художнього досвіду у світовій літературі XX століття;

- проаналізувати текст новели Ф.Кафки "Перетворення" мовою оригіналу, виявити специфіку його стилістичних засобів;
- виявити особливості перекладу стилістичних прийомів у тексті новели Ф. Кафки "Die Verwandlung" / "The Metamorphosis" з німецької та англійської мов українською у зіставному аспекті.

Достовірність результатів дослідження та обґрунтованість теоретичних положень забезпечується застосуванням МЕТОДІВ дослідження:

- контекстуального аналізу;
- лінгвостилістичного опису (характеристика лінгвістичних і стилістичних особливостей роману);
- зіставного лінгвістичного аналізу оригіналу та перекладу;
- виявлення смислових і коннотативних відповідностей.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше було проведено аналіз перекладу стилістичних засобів у творі німецькомовного автора Ф. Кафки "Перетворення" з мови оригіналу на українську та з англійської на українську мову, із урахуванням авторського перекладу в зіставному аспекті.

Практична значущість роботи полягає в можливості використання результатів дослідження на практичних заняттях і лекційних курсах із перекладознавства, літературознавства, лексикології, стилістики, мовознавства, а також інших спецкурсів під час підготовки перекладачів і спеціалістів зі знанням першої та другої іноземної мов. Отримані результати також можуть бути застосовані під час складання практичних посібників для перекладачів і словників різної спрямованості.

Апробація роботи. Результати дослідження були апробовані на науково-практичних конференціях науковців, студентів і молодих учених різного рівня, зокрема статті, доповіді і тези: **Peculiarities of translation of rhymed and non-rhymed poetry.** Сучасні питання філології: теоретична та прикладна лінгвістика: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 9 грудня 2022 року / Полтавський інститут економіки і права

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Полтава: ПЕП, 2022. С.154-156., та **Проблеми перекладу німецькомовних та англійських термінів на українську мову. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу** : Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 травня 2023 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. Мякушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПЕП, 2023. С. 407-409.

Структура кваліфікаційної роботи відображає основні етапи здійсненого дослідження і складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загального висновку, списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовують актуальність дослідження, формулюють мету й основні завдання роботи, розкривають її практичну значущість.

У першому розділі дослідження "Загальні поняття та проблематика художнього перекладу" дається визначення поняття художнього перекладу як особливого виду перекладацької діяльності та вивчається проблематика перекладу художнього дискурсу, розглядаються особливості перекладу стилістичних прийомів у художньому тексті та узагальнюються особливості індивідуального стилю Ф. Кафки, визначають роль його художнього досвіду у світовій літературі ХХ століття.

У другому розділі нашої роботи "Особливості перекладу новели Франца Кафки "Перетворення"" аналізуємо текст новели Ф.Кафки "Перетворення" мовою оригіналу, виявляємо специфіку її стилістичних засобів, проводимо зіставний аналіз перекладу стилістичних прийомів з англійського тексту та з тексту оригіналу українською мовою.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Особливості перекладу художнього тексту

Переклад художніх творів - це переклад художніх творів романів, есе, коротких оповідань, комедій, народних казок, агіографії, творів критики, наукової фантастики тощо. Головною проблемою художнього перекладу є передача унікального авторського стилю, естетики, багатства мовних засобів, які впливають на атмосферу і настрої, закладені в тексті. Якість художнього перекладу вимірюється поняттями адекватності та еквівалентності. Цей тип перекладу є літературною творчістю, де текст з однієї мови відтворюється в іншій. Під час перекладу художніх творів багато перекладачів стикаються з безліччю труднощів. Якщо мови перекладу та вихідного тексту належать до різних культурних груп, то перша проблема, з якою стикається перекладач, полягає в пошуку термінів мовою перекладу, які точніше змогли б передати значення слова. Основна мета під час перекладу художнього тексту полягає в досягненні певного естетичного впливу, створенні художнього образу або будь-якій іншій меті, яку може переслідувати автор [Комиссаров, 2014, с. 95].

Перекладом художніх текстів є створення іншомовної

подоби художнього твору, тобто, по суті своїй, він є варіацією оригіналу мовою, що перекладається. Поняття інтерпретації розкривається по-різному і використовується в логіці, повсякденному мовленні, а також у художній комунікації. Інтерпретацію визначають як розкриття смислу вихідного тексту та його роз'яснення [Казакова, 2002, с. 36].

Перед художнім перекладом стоять ті ж самі завдання, що і перед будь-яким іншим перекладом. Мета, як відомо, визначає якість перекладу, під час перекладу художніх текстів виділяють три основні цілі:

1. передача творчої манери автора і його індивідуального стилю, знайомство читача перекладу з творчістю

письменника. При постановці цієї мети головне завдання перекладача зводиться до спроби відтворити "атмосферу" оригіналу і те саме художнє враження;

2. передача своєрідності культури, відображеної в тексті, знайомство читача з особливостями цієї культури. Під час постановки другої мети, перед перекладачем стоїть завдання зробити текст максимально відповідним до оригіналу, пояснити всі реалії та передати особливості культури, яких торкнувся автор твору;

3. знайомство читача зі змістом книги [Орлов, 1976, с. 74].

У сучасній перекладацькій діяльності зустрічаються різні

за стилем тексти-оригінали. Під час перекладу тексту недостатньо володіти великим словниковим запасом, хоча й це відіграє вагому роль. Важливо вміти розпізнати експресію в тексті, що перекладається, однак, відчуті й передати дійсність, яку описує автор іншою мовою, вкрай не просто. Перекладач має вміти передавати загальний зміст, стиль,

почуття і переживання автора. Використання стилістичних прийомів під час перекладу надає більше виразності тексту.

Переклад стилістичних прийомів, таких як: фразеологізм, метафора, епітет, уособлення змушує перекладачів вдумливо добирати еквіваленти мовою, що перекладається. Під час перекладу експресії навіть досвідченим перекладачам доводиться стикатися з труднощами.

Проблема передачі стилістичних прийомів мови під час перекладу залишається одним із найцікавіших аспектів у теорії перекладу. Даний аспект недостатньо опрацьований і продовжує привертати увагу дослідників-теоретиків і вчених-лінгвістів практиків. Основним аспектом у вивченні особливостей перекладу стилістичних прийомів іншою мовою є адекватність передачі та відтворення стилістичного ефекту оригіналу. Але, для початку, слід визначитися з поняттям дефініції "переклад".

Переклад - це складне багатогранне явище, окремі аспекти якого можуть бути предметом дослідження різних наук. Переклад являє психологічні, культурні, літературознавчі, етнографічні та інші аспекти людської діяльності й об'єднує в собі історію перекладацької діяльності в тій чи іншій країні. Так, багато фахівців-лінгвістів, залежно від предмета дослідження, виокремлюють такі аспекти:

– психологічне перекладознавство (психологію перекладу);

– літературне перекладознавство (теорію художнього або літературного перекладу);

– етнографічне перекладознавство;

– історичне перекладознавство" [Бархударов, 1969, с.

41] і т. д.

Окремі аспекти перекладознавства значно доповнюють один одного, прагнучи до всебічного опису перекладацької діяльності.

Н. Ф. Дановський зіставляє мистецтво перекладу з військовим мистецтвом. Він представляє стилістичні вимоги твору, як стратегічні проблеми. Як приклад можна розглянути слово "поет". У російській мові це поняття має безліч різновидів, відтінків, синонімів: поет - баян - скоморох - коломий - коломийка - рифмач - менестрель - піїт - рифосплетір - билинник - версифікатор - віршосплетір - бард - письменник - віршотворець - розповідач казок - витія - ашуг - віршосплетір [Дановский, 2004, с. 54].

Під час перекладу художнього тексту перекладачеві необхідно вирішити, який синонім найбільше підійде, для цього йому необхідно звернутися до стилістичного ладу і стилістичних особливостей усього оригінального твору. Тим самим у фахівця з'являється чудова можливість відбору стилістичних і риторичних фігур і тропів. Вибравши синонім, що має максимально близьку за значенням стилістичну відповідність, буде для перекладача тим остаточним критерієм, що допоможе йому у відборі необхідної лексики, граматичних форм і структур речень.

Професійний перекладач користується способами передачі деяких стилістичних прийомів, використаних в оригіналі для того, щоб надати тексту більшій яскравості та виразності. Перед перекладачами існує така дилема: або спробувати зробити прямий переклад стилістичного прийому з мови оригіналу, або, якщо перше є неможливим, створити в перекладі власний стилістичний прийом, що має аналогічний емоційний та художній ефект. Такий принцип є принципом стилістичної компенсації. К. І. Чуковський зауважив, що не метафору треба передавати метафорою, порівняння порівнянням, а посмішку - посмішкою, сльозу - сльозою тощо. Таким чином, перекладачам необхідно пам'ятати про те, що передача функції стилістичних засобів набагато важливіша, ніж передача форми. Якщо передача стилістичного прийому на текст, що перекладається, неможлива, то створення іншого, схожого стилістичного прийому під час перекладу в іншій частині тексту, компенсує опущення. [Прозоров, 1998, с. 234].

Якщо у перекладача-початківця бракує досвіду порівняння різних перекладів або порівняння перекладу з оригінальним текстом, то його ставлення до деяких текстів однозначне: його можуть спантеличити численні дієприкметникові звороти, всілякі метафори та фразеологізми. Це може перешкодити перекладачеві зробити адекватний переклад. Проте існує інша крайність: зникає автор. Текст, що перекладається, стає творінням самого перекладача, де він забарвлює текст

своїми переживаннями, думками і почуттями [Федоров, 1983, с. 68]. У цьому немає жодного злого умислу, як немає його і в першому варіанті. Занадто багато додавань від перекладача залишають автора оригінальної ідеї на задньому плані. Якщо в перекладі щось не так, то провина лежить на перекладачеві, бо саме він відповідає за стилістичні аспекти тексту.

Бажання багатьох перекладачів зробити текст "легким для читання", на жаль, на практиці призводить до неякісної "перекладацької мови". Чи

можна зберегти стилістичні особливості оригіналу в перекладі? Якщо переклад буде негарним, шорстким, дивним, то текст для читачів здасться не якісним, а перекладач - недосвідченим. Доля перекладу та репутація перекладача залежать здебільшого саме від реакції та думок більшості читачів. Емоції від прочитаного твору можуть бути як позитивними, так і негативними. Таким чином, можна сказати, що передати стиль автора та особливості оригінального тексту не завжди є можливим. Переклад не має сенсу поза спільнотою читачів, які можуть його прочитати, оцінити, скористатись ним, але через очікування та вимоги спільноти читачів від перекладача стосовно стилістики та лексики перекладу - перекладач змушений знову і знову порушувати авторський задум, оригінальну ідею.

Для здійснення якісного

конкурентоспроможного перекладу перекладач повинен розуміти, що процес перекладу спрямований не просто на

текст як фактуальний, тобто позбавлений внутрішньої оформленості, зміст, а мовою, яка є результатом інформаційної переробки фактуального змісту тексту, є вираженням багаторазово осмисленого змісту. Іншими словами, мета перекладача полягає в тому, щоб перекласти не тільки фактичний зміст тексту, а його зміст і те, як це виражається в тексті. Таким чином, коли перекладач приступає до перекладу, йому необхідно з'ясувати через мову тексту глобальні речі - у якому мовленнєвому жанрі виконано текст і в якому функціональному стилі він існує. Оцінювально-сміслові відтінки тексту і специфіку його мови визначає не фактуальний зміст, а мовленнєвий жанр і функціональний стиль, що пронизують фактуальний зміст зсередини. Мова тексту постає перед перекладачем не як конгломерат окремих мовних елементів, а як цілісний образ мови тексту, і окремі мовні труднощі слід розв'язувати в рамках конкретного тексту [Брандес, 2001, с. 115].

Під час перекладу стилістичних засобів, перекладач

може зіткнутися з деякими проблемами через різні культурні та національні особливості у використанні стилістичних систем. Лінгвісти наголошують, що в перекладеному тексті необхідно зберегти образ оригіналу, передусім перекладач має прагнути відтворити функцію прийому, а не сам прийом [Бреева, 1999, с. 79].

Під час передачі стилістичних фігур мови, таких як порівняння, метафора, прислів'я, фразеологізми - перекладачеві щоразу треба вирішувати: зробити прямий

переклад стилістичних засобів або замінити його. Причиною заміни можуть бути особливості слововживання, сполучуваність слів різними мовами.

Стилістичний аспект перекладу, залишається невід'ємною частиною під час перекладу художніх текстів, саме стилістичні фігури допомагають виразно і максимально точно передати ідею оригінального тексту. Добре підібрані еквіваленти стилістичних засобів, їхня заміна чи компенсація, при цьому не втрачаючи стиль автора оригінального тексту, показують усю майстерність перекладача. Саме від перекладача залежить якість перекладеного тексту. Експресія при перекладі надає більшої виразності вихідному тексту. Цілком логічно, що для літературознавців, мовознавців, культурологів і філософів головні та найцікавіші проблеми пов'язані з художнім перекладом, перекладом художнього мовлення. До засобів вираження експресії належать: метафора, метонімія, порівняння, алюзії, цитати, крилаті вирази, прислів'я та приказки. Перекладач точним чином може передати зміст тексту, не використовуючи стилістичні прийоми, у цьому не буде жодної помилки, але в цьому разі текст втратить свою виразність і стиль автора оригінального тексту.

Правильна передача стилістичних прийомів під час

перекладу художньої літератури - є одним із найважливіших завдань, на що варто звернути особливу увагу. Існують певні стилістичні вимоги, яким має відповідати переклад, це нормативні правила, що характеризують тексти

аналогічного типу в мові перекладу. До цих вимог можна віднести:

1. Смысловая відповідність. Залежно від стилю та напрямку перекладу перекладач повинен завжди прагнути до того, щоб перекладений текст повноцінно передав зміст оригінального тексту. Смысловая відповідність містить у собі стилістичну точність, адекватність і повноту.

2. Грамотність. Основна вимога полягає в тому, щоб текст відповідав загальним нормам російської та іноземних мов. Як правило, передбачається відсутність стилістичних, граматичних і орфографічних помилок.

3. Лексична та стилістична відповідність. Передбачається правильний підбір еквівалентів термінів оригіналу, пошук аналогів скорочень і аббревіатур, коректна транслітерація. Загальний стиль перекладеного тексту і стиль оригіналу не повинні відрізнятися. Для технічних перекладів характерна точність фраз, відсутність емоційно-забарвлених слів, побудова простих речень, безособовість.

Для того щоб мовлення відповідало основним стилістичним вимогам, було виразним, точним, стилістично вмотивованим, а засоби, які в ньому використовуються, були б найдоцільнішими для вираження даного змісту та доречними в даному контексті, перекладач повинен оволодіти стилістичними ресурсами мови, знати її стилістичні норми.

Переклад, як усний, так і письмовий - доволі кропіткий, складний і багатогранний процес. Перекладачеві не достатньо просто перекласти слова, для якісного перекладу йому необхідно перекласти ту дійсність, що описує автор.

Російський письменник Олександр Купрін дуже влучно підмітив: "...для перекладу з іноземної мови мало знати, хоча б і відмінно, цю мову, а

треба ще вміти проникати в глибоке, живе, різноманітне значення кожного слова і таємничу владу з'єднання тих чи інших слів" [Куприн, 2007, с. 52].

Проблема повноцінної передачі авторського стилю полягає в правильній передачі сенсу оригінального тексту. Часто цитують уривок із листа, написаного Миколою Гоголем Жуковському як вищу похвалу для перекладача: "Перекладач вчинив так, що його не бачиш: він перетворився на таке прозоре скло, що здається наче й немає скла" [Орлов, 1076, с. 243].

Різна культура, традиції, погляди на життя та рівні

життя носіїв різних мов можуть різко відрізнятися. Особливо під час перекладу художніх текстів, що несе в собі ту саму культуру, перекладачеві необхідно правильно витлумачити текст оригінального тексту на перекладений, і навпаки. За якість перекладу відповідальний тільки перекладач, адже для початку йому необхідно зануритися головою в нову культуру, в думки автора оригінального тексту, і відчутти дійсність так, як відчуває він. Проте впевненість перекладача у своїх можливостях не повинна перетворюватися на самовпевненість, а

наявні знання - на застиглу догму, що припинила свій розвиток. Важливо пам'ятати: переклад - це передусім важка, копітка, відповідальна робота, що вимагає не тільки різнобічних знань і творчого ставлення, а й, перш за все, величезного бажання якомога виразніше передати задум автора. Не варто забувати про те, що передати і сенс, і стиль автора, водночас зберігати структуру речення під час перекладу фактично неможливо. Перекладач лише вникає в суть оригінального тексту, і максимально близьким до оригінального стилю намагається відтворити сукупність прийомів мовою, що перекладається. Переклад у цьому випадку є варіацією ідеї іншою мовою.

Особливості перекладу стилістичних прийомів у художньому тексті

Проблема визначення поняття "текст" у сучасних лінгвістичних дослідженнях посідає важливе місце. Поява окремої галузі мовознавства -

когнітивної лінгвістики - позначилася на інтерпретації наукових понять і визначень, дала поштовх до досліджень тексту з погляду теорії когніти та номінації, з позиції мовної картини світу автора та читача.

Важливою проблемою лінгвістики також є проблема збереження автентичності тексту під час перекладу. Різниця мовних картин світу автора та письменника за умови їхньої належності до різних мовних родин має бути максимально зглажена шляхом перекладу не лише найменувань, реалій, а й створення особливої

емоційно-експресивного забарвлення тексту згідно з авторською позицією.

Метою створення художнього тексту вважається об'єктивізація задуму автора, передача інформації про світ загалом і особистість зокрема, передача авторського бачення контексту, історичної обстановки тощо. У літературному (художньому творі) автор через вербалізацію власної мовної картини світу демонструє свою свідомість іншим людям через мовлення персонажів та образ автора.

Перероблений авторським задумом світ сприймається читачем через призму образів. Будь-який твір мистецтва (зокрема, літератури) впливає на раціональний та емоційний бік читача, адже текст, крім своєї семантичної спрямованості, має художньо-естетичне навантаження.

Якісні властивості видів тексту формуються проявом у тексті особистих специфік манери автора. Авторська особливість розкривається в інтерпретувальних планах слова, у його мовно-стилістичному оформленні.

Ця проблема актуальна і принципова для текстів специфічного мовленнєвого і композиційного оформлення, текстів з великою кількістю емоційно-експресивних компонентів.

Авторська особливість гранично відчутна в художніх текстах як на рівні прояву авторської свідомості, її морально-етичних критеріїв, так і на рівні письменницької форми, ідіостилю.

У процесі перекладу відбувається не перетворення вихідного тексту на текст мовою перекладу, а перетворення (трансформація або деформація) віртуального об'єкта, якоїсь ідеальної сутності, якою є уявлення перекладача про систему смислів повідомлення, закодованого в початковому тексті, на більш-менш близьку, не тотожну систему смислів, одягнену в матеріальну форму мови перекладу. Саме ця система смислів, укладена у формах вихідного тексту й усвідомлена перекладачем, і є предметом трансформації.

Під час перекладу літературного тексту перекладач дублює стилістичний прийом, який використовується в мові-оригіналі, або формує власний стилістичний прийом, що має подібні функції та засоби їх вербалізації. До певної міри це дає певну свободу перекладачеві як фахівцеві: за відсутності еквівалента мовою, що перекладається, перекладач може опустити стилістичний прийом, використаний в оригіналі, або передати їх через побудову граматичного ладу речення певним чином

У перекладацькій практиці прийнято такі оціночні параметри передачі стилістичних фігур:

– викладення семантики тексту засобами мовленнєвої виразності мови-перекладу;

– вираження емоційно-експресивного забарвлення тексту;

– адекватність передачі експресивної інформації;

– адекватність передачі естетичної інформації [Салимова, 2015, с. 101]. Охарактеризуємо кілька загальноживаних методів перекладу засобів мовленнєвої виразності та фігур мови:

– передача словосполучення або слова шляхом подання повного еквівалента зі структурою, лексикою і характером стилістичного засобу, конотацією тощо. Прикладами можуть слугувати такі вирази, як "love is blind" / "любов сліпа" [Салимова, 2015, с. 102]. Цей спосіб не підходить під час перекладу фразеологізмів, прислів'їв або стійких словосполучень, але є

переважним, тому що в цьому разі добираються еквіваленти стилістичних засобів іншою мовою, які за структурою також ідентичні;

– передача словосполучення або слова шляхом подання відносно схожого з мовою-оригіналом за семантичними та стилістичними функціями еквівалента. Прикладом може слугувати вираз на кшталт "to kill two birds with one stone" - "вбивати двох зайців" [Салимова, 2015, с. 103]. У цьому прикладі здійснено заміну іменника "птаха" на "заєць", незважаючи на те, що вони не ідентичні, читачі перекладеного тексту повністю зрозуміють зміст, адже різними мовами такі стилістичні засоби, як фразеологізми, різняться, але мають те саме смислове навантаження;

– калькування - прийом передачі слова або словосполучення шляхом пословного перекладу. Прикладом можуть слугувати такі стійкі словосполучення, як "to have the last word" - "мати останнє слово за собою" [Салимова,

2015, с. 103]. Під час перекладу стилістичних прийомів, у даному випадку фразеологізму, шляхом калькування перекладачеві потрібно бути впевненим у тому, що читач зможе сприйняти сенс повноцінно;

– передача словосполучення або слова шляхом підбору варіанту відповідності. У цьому разі під час перекладу підбирається найближчий за значенням еквівалент стилістичного засобу мовою, що перекладається. Наприклад, переклад стійкого виразу: "to take the cake" - "to take the cake" .

"виграти приз" [Салимова, 2015, с. 104]. Перекладачі рідко вдаються до описового перекладу стилістичних прийомів, оскільки втрачається його лексична особливість. Однак спосіб застосовується в науково-технічних текстах, коли стійкі словосполучення можна перекласти тільки перекладом значення фразеологізму. У цьому випадку не зберігається образність перекладу, але точно передається лексичне значення, наприклад, "plain as a pikestaff" - "plain as a pikestaff".

"абсолютно зрозумілий" [Карабан, 1997, с. 245].

Відмінність світогляду, традицій, переконань різних культур також враховується під час перекладу. Найчастіше переклад стилістичних засобів іншою мовою викликає труднощі у перекладача, оскільки знайти точний еквівалент практично неможливо, у кожній мові стилістичні прийоми набувають нових відтінків. Для адекватного та якісного передання виразних засобів перекладачеві необхідно зануритися в іншу культуру, і насамперед прагнути передати сенс, а не структуру.

Для того щоб переклад чітко відповідав нормам російського тексту, перекладачеві необхідно адаптувати

оригінал за допомогою лексико-стилістичних трансформацій [Аношкова, 2014, с 592].

Під стилістичними трансформаціями маються на увазі перетворення стилю тексту у сфері вираження образної, емоційно-експресивної, стилістичної та культурологічної інформації з метою відтворення в перекладі того самого ефекту, але іншими мовними засобами. Л. В. Солонович виділяє три види стилістичних трансформацій:

1. **Заміна.** У процесі перекладу заміни можуть піддаватися граматичні одиниці - форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку тощо.

2. **Опущення.** Під час перекладу опущенню піддаються найчастіше слова, які є семантично надлишковими, з погляду їхнього смислового змісту.

3. **Додавання.** Як лексичні, так і граматичні трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів. Введення додаткових слів зумовлюється низкою причин: відмінностями в структурі речення і тим, що стисліші англійські речення вимагають у російській мові розгорнутішого вираження думки [Солонович, 2016, с. 1].

Під час передачі стилістичних засобів, таких як: метафора, каламбур,

у о б л ен н я, епітет іншою мовою, перекладачеві необхідно зрозуміти, чи слід зробити прямий переклад, чи замінити його. Вирішити, чи буде сенс донесено до читача в разі заміни або прямого перекладу.

Стилістичний аспект перекладу необхідний перекладачеві, без нього не міг і не може вийти гарний, адекватний переклад. Уміння правильно передавати стилістичні фігури мови визначає професійного та компетентного перекладача.

Специфіка індивідуального стилю німецькомовного письменника Ф. Кафки, роль авторського художнього досвіду у світовій літературі XX століття Франц Кафка (1883 - 1924)

прожив коротке, але насичене життя. Його творча спадщина, яку він сам хотів спалити, становить для сьогоденного світу неабияку цінність і велику загадку, над якою ламають розуми цілі покоління науковців. Цікаво, що за життя Кафка мало друкував своїх творів, хоча в щоденниках писав, що бачив сенс свого життя винятково в письменництві. Колеги- літератори високо цінували його талант, але він не мав популярності в широкій публіки [Козонкова, 2007, с. 223].

Природа прози Кафки допускає різні тлумачення, і критики поміщають його твори в різні літературні школи. Деякі звинувачували його в спотворенні реальності, тоді як інші стверджували, що він критикував капіталізм. Безнадійність і безглуздість, характерні для його творів,

вважаються ілюстрацією екзистенціалізму. Деякі книги Кафки перебувають під впливом експресіоністського руху, хоча більша частина його літературних творів була пов'язана з експериментальним модерністським жанром.

Для Кафки було природно уявити неможливу ситуацію, таку як перетворення людини на комаху в *Метаморфозі*, і розробити історію звідти з чарівним реалізмом і надзвичайною увагою до деталей. Стель, здається, засновує історію в реальності, відсіваючи ймовірність того, що вона була мрією, і все ж сама історія неможлива.

Спроби дослідників зарахувати Кафку до якогось літературного напрямку не увінчалися успіхом. Підходи до його творчості з погляду психології, теології, філософії давали змогу лише висвітлити одну зі сторін його багатогранної натури [Седельник, 2003, с. 104]. Дослідники часто зближували Кафку з експресіоністами. Він так само, як представники експресіонізму, руйнував своєю творчістю традиційні уявлення та структури. У його творчості простежується відчуття ворожості бездушного, бюрократизованого світу. Однак його мова являє собою повну протилежність мові експресіонізму. Інші вчені вважають, що Франц Кафка стикається з літературою абсурду, проте вони визнають, що Кафка набагато глибший і філософічніший за авторів абсурду [Карельский, 2001, с. 241].

На Заході Кафка здобув популярність лише після Другої світової війни, відповідно вже задовго після своєї смерті. Сьогодні також увага інтерпретаторів не згасає до його творів. У чому секрет такої популярності відповісти точно не може ніхто. Категоричне небажання автора показувати свої твори широкому загалу тільки підігріває інтерес до його творчості.

Збереженою багатою спадщиною Франца Кафки ми зобов'язані його другові Макс Броду, якому сам Кафка заповідав спалити всі шедеври, що залишилися після нього. Сьогодні Франца Кафку можна з упевненістю назвати одним із найвідоміших письменників світу.

Щоб найповніше та найоб'єктивніше оцінити роль Кафки в літературі, необхідно звернутися до його життя, до умов, у яких з'являлися на світ шедеври. Франц Кафка народився в Празі третього липня 1883 року.

Його родина чеського походження. Франц відвідував німецьку школу і виховувався як німець. Уже в більш старшому віці він за власним бажанням близько познайомився з чеською культурою. Також великий вплив на Франца мало його єврейське оточення [Брод, 2003, с. 8]. Кафку не можна зарахувати ні до австрійської, ні до німецької, ні до чеської літератури. У нього не було міцних зв'язків із чеською культурою, незважаючи на те, що він довгий час жив у Празі. Не був він пов'язаний і з німецькою культурою, хоча говорив і навчався німецькою мовою. Водночас він не був і

"повністю євреєм". Однак цей письменник абсолютно точно належить і до німецької, і до чеської, і до австрійської культури, і навіть до європейської, і до світової [Седельник, 2003, с. 103].

Не можна переоцінити значення сім'ї для становлення письменника. Франц був першою дитиною в родині. Погано розвинений фізично, сором'язливий і хворобливий хлопчик становив різкий контраст щодо свого погано освіченого, але дуже владного, добре розвиненого фізично батька. У "Листі до батька" Кафка пише так:

"Я - худий, слабкий, вузькогрудий, Ти - сильний, великий, широкоплечий". У зв'язку з цим батько зневажливо ставився до сина, вважаючи його негідним продовжувачем роду. Мати Франца була тихою, чарівною, розумною, але не дуже мудрою жінкою, як пише про неї друг Франца Макс Брод [Брод, 2003, с. 9]. Від матері Франц отримував недостатньо підтримки, щоб справлятися з тиском батька. Макс Брод наводить у своїй книзі уривки зі щоденника Франца, які свідчать про його непрості взаємини з батьком. У щоденнику Франц говорить про те, що батько часто розповідав про своє важке дитинство, але робив це в хвалькуватому і сварливому тоні. Він дорікав молодому поколінню, особливо своїм дітям, тим, що їм усе легко дається [Брод, 2003, с. 10]. Почуття провини перед сім'єю дуже гостро зміцнилося в Кафці ще з дитинства. Він важко переживав, що не виправдовує покладені на нього надії батька,

який бачив майбутнє сина в юриспруденції та продовженні торгової справи [Карельский, 2001, с. 243].

Франц Кафка ріс неприкаяною, заляканою дитиною. На кожному іспиті він чекав, що обов'язково провалиться, але цього не траплялося - він незмінно опинявся серед найкращих. Після закінчення "Німецького університету в Празі" Кафка вступив на службу в товариство зі страхування робітників від нещасного випадку, і добре там проявляв себе. У спілкуванні з колегами і друзями Франц не був затиснутий або скутий. Він був смішливий, емоційний, добрий, уважний і веселий. Він робив багато поїздок зі своїми друзями і поодиночці в Європу. Можна з упевненістю сказати, що

Кафка аж ніяк не був затворником, він вів звичайне для інтелігента життя [Седельник, 2003, с. 105].

Франц Кафка почав писати ще в гімназії, а в наступні роки служби приділяв творчість майже весь вільний час. Він писав у вільний від роботи час і ночами, що негативно позначилося на його крихкому здоров'ї, призводячи до безсоння і нервових зривів. Писав Кафка важко, мучачись неможливістю вліпити в слові свій стан. У його розпорядженні була тільки канцелярська мова, позбавлена теплоти, і за допомогою неї Кафка намагався висловити свої почуття.

Примітно, що Франц Кафка тричі укладав заручини, але жодного разу не був одружений. У сімейному житті він бачив загрозу, яка відвернула б його від творчої роботи. Сім'я, дім, діти незмінно тягнули б його геть від піднесених сфер, до яких його нестримно тягнуло все свідоме життя [Седельник, 2003, с. 106]. Кафка мріяв створити сім'ю, стати "нормальним членом суспільства", але страх перед обставинами, що були пов'язані з цим, перемагав, і породжував у ньому почуття провини за свою неспроможність [Карельский, 2001, с. 243].

Як пише російський дослідник А. В. Карельський, Франц Кафка - це натура, яка болісно переживає свою нездатність налагодити благодатний контакт із навколишнім світом. Однак провину за індивідуальні страждання він не перекладає на зовнішній світ. Він чітко бачить недосконалість світу і зображує вади суспільства у всій красі, але при цьому визнає, що проблема в самій людині. Якщо пред'являти рахунок життю, то потрібно починати з себе.

Виправдання своєї нездатності до життя жорстокістю зовнішнього світу він вважає занадто легким рішенням, тому висуває високі вимоги безпосередньо до людини [Карельський, 2001, с. 245].

Мову Франца Кафки часто називають сухою. У ній немає великої кількості виразних засобів. Його жорстка, позбавлена метафор і тропів, проза найповніше виражає абсурдність

буття через відтворення фантазмагоричних подій. Кафка вміло реалізує метафори, чий переносний зміст уже стерся. Він матеріалізує саму абсурдність, незбагненність ситуації. Оповідна манера Франца Кафки характеризується надзвичайною увагою до деталей, прагненням до максимально точного передання думки [Дудова, 2001, с. 182]. У його творах фігурує метафора "кошмарний сон".

Він будує свої твори за принципом оформлення сну. Це проявляється в алогічності, неправдоподібності описуваних подій. Герой несподівано зустрічає людей, яких тут не повинно бути. Розвиток ситуації, зв'язок предметів один з одним здаються абсурдними і неможливими в реальному житті. Але в Кафки абсурд починається часто тоді, коли людина прокидається.

Наприклад, "Процес" і

"Перетворення" починаються саме з пробудження головного героя. Таким чином, Кафка показує абсурдність реального світу, життя людини в цьому світі [Карельський, 2001, с. 251].

Оскільки період плідної творчості Франца Кафки припадає на кінець 19 і початок 20 століття, його заведено відносити до модернізму. Модернізм - це термін,

використовуваний для позначення нових явищ у мистецтві 20 століття. У його русло влилися течії, що виникли на початку століття, - експресіонізм, кубізм, сюрреалізм, футуризм тощо. Творчість письменників-модерністів відображає їхнє нове мистецьке мислення, що виникло під впливом змін у суспільному та соціальному житті. Письменники модернізму шукають нові способи вираження думок, вони сміливо експериментують із засобами, створеними своїми попередниками, і створюють нові [Михальская, 2001, с. 3].

Творчість німецькомовних письменників першої половини 20 століття пронизана відчуттям кризи культури, це посилювалося соціальними потрясіннями в Європі. Відчуття розпаду притаманне не тільки німецькомовним письменникам, але для них воно було особливо відчутним через руйнування Австро-Угорської імперії. Кафка вступив у літературу напередодні першої світової війни. Ці та подальші події справили на нього вплив, як і на інших письменників його часу. Кафка привніс у літературу нового героя - знеособленого і переслідуваного страхом. Цей герой метається в просторі вузьких вуличок, тісних горищ, заплутаних коридорів, втрачаючи людську подобу. Такий герой виражає певний емоційний стан, пов'язаний із відчуттям несвободи, залежності людини від незрозумілого їй і ворожого світу [Дудова, 2002, с. 179].

Г. Гессе так говорив про Кафку: "Ми вже тепер відчуваємо, що Кафка був самотнім предтечею, що пекельну безодню кризи духу і всього життя, у яку ми ввергнуті, він пережив до нас, виносив у собі самому і втілював у

творах, які ми в змозі зрозуміти лише зараз". [Гессе, 1987, с. 9].

"Перетворення" і "Вирок" Франца Кафки заведено вважати творами малої форми (або малою прозою). До творів малої форми належать казки, алегорії, притчі, легенди, короткі нариси, оповідання, новели. Оповідання Ф. Кафки ведеться в традиції новели. Новела в її специфічному німецькому прояві - найсуворіша з форм оповіді в прозі. І все ж її неможливо визначити однозначно [Луппова, 2004, с. 7].

Новела - це "історія поза історією", вона послідовно розповідає дивовижні події, які відбуваються за межею звичайного людського розпорядку і приписів.

До основних художніх прийомів, що використовуються в новелі, належить увесь перелік засобів мистецтва оповіді, мовні засоби (наприклад, лаконічне, метафоричне або іронічне мовлення), комізм, епентеза та багато іншого. Багато з цих засобів помітні в мовленні, і тому легко впізнавані. До більш витончених прийомів відносять: наречення персонажів з умислом ("absichtsvolle Namengebung" - 'навмисне іменування'), натяки, навантаження певних предметів і зображень смислом ("symbolische Aufladung" - 'символізм') [Луппова, 2004, с. 13].

На століття Франца Кафки припав період становлення мистецтва експресіонізму - яскравого, кричущого, протестувального. Сам же Кафка був скромним за своєю натурою. Він увійшов у німецькомовну літературу неголосно, без

всяких претензій. Усе ж деякі особливості його творчості дають змогу порівнювати його з експресіоністами, наприклад:

умовність просторово-часової організації, узагальненість характеристик персонажів, ірраціоналізм в інтерпретації світу і людини [Дудова, 2002, с. 179]. Однак експресіоністи, які голосно кричали, залишилися лише в історії літератури, не стали складовою частиною літературного процесу 20 століття, а тихий Кафка виявився одним із найбільш визнаних європейських письменників 20 століття [Карельский, 2001, с. 240].

Франц Кафка зумів створити вигадані світи, в яких персонажі намагаються зрозуміти "кошмарний світ". Стиль письма Кафки здається простим і зрозумілим, але він сповнений філософських міркувань про безглуздість життя. Іноді щоб зрозуміти суть його творів, недостатньо прочитати їх лише один раз. Існує термін "кафкеск" (запровадив Фредерік Карл, 1991 р.), він відноситься до його стилю, до стилю, в якому він писав. Також цей термін розглядається багатьма як синонім слова "сюрреалістичний".

Його історії здебільшого дивні та жахливі. Більшість оповідань Кафки є метафоричними, фокусуючись на природі духовності та абсурдності життя. Він занурює читачів у розуми своїх персонажів і досліджує їхню психологію та мотиви їхніх дій. Речення, здається, тривають доти, доки не настане несподіваний поворот подій. Його здатність зображати почуття так, щоб людина могла насправді відчувати те, що вона висловлює, - це справді геніально.

Кафка дав нам змогу побачити нову картину реальності: світ, де панує таємничість і незбагненні правилами - світ, який так природно ігнорує логіку, ми розуміємо, що у світі, створеному Ф. Кафкою, взагалі не існує поняття "логіка".

ВИСНОВКИ ЗА ГЛАВОЮ 1

У теоретичній частині нашого дослідження ми дійшли таких висновків.

Ми виявили, що художній переклад - це не тільки переклад мовних елементів, а й передача ідеї автора оригінального тексту, що функціонує в художній літературі та характеризується творчою спрямованістю діяльності. Основною його функцією виступає збереження естетичного впливу тексту на читача.

У результаті дослідження ми також дійшли висновку, що, використовуючи стилістичні засоби мови, що перекладається, перекладач передає, насамперед, загальний зміст, дух твору, намагається поставити себе на місце автора й побачити те, що бачив той на власні очі, зберегти його оригінальний стиль.

Важливим, на наш погляд, є той факт, що до процесу перекладу необхідно підходити з урахуванням соціокультурних особливостей мови-оригіналу, мови-перекладу та мовної картини світу автора з метою досягнення максимальної адекватності тексту та збереження його стилістичних особливостей. Ми прийшли до переконання, що

перекладач має бути достатньо досвідченим, щоб зуміти перекласти опис почуттів, культурні нюанси, гумор та інші витончені елементи у творі.

Вважаємо важливим, що потрібно звернути особливу увагу на переклад стилістичних засобів, бо абсолютно неможливо знайти абсолютно ідентичні стилістичні засоби в різних мовах: творчий підхід, пошук максимально близьких за змістом еквівалентів стилістичних прийомів.

Виділяємо такі параметри адекватності перекладу стилістичних засобів у плані змісту:

- передача семантичної інформації способом мови, що перекладає;
- передача емоційно-оціночної інформації;

- адекватність передачі експресивної інформації;
- адекватність передачі естетичної інформації.

Проте ми виявили такі прийоми, які неможливо передати стилістичними засобами іншою мовою, тому необхідно компенсувати цю втрату під час перекладу. Йдеться про втрати і смислового, і стилістичного порядку, якщо під час перекладу не вдається передати стиль художнього тексту. У цьому разі, насамперед, необхідно зберегти експресивне значення слова чи словосполучення або відшкодувати цю втрату прийомом компенсації.

ГЛАВА 2. Особливості перекладу новели Франца Кафки "Перетворення"

Аналіз стилістичних засобів художнього тексту на прикладі оповідання Ф. Кафки "Die Verwandlung" /

"Перетворення"

Новела "Метаморфозис" (перетворення) Франца Кафки, опублікована 1915 року, розповідає про перетворення головного героя Грегора Замзи на таргана, після чого головний герой зіштовхується із серйозними проблемами у стосунках із сім'єю, а також на його роботі. Головному герою доводиться звикати до абсолютно нового, незвичного, іншого життя, в іншому тілі.

Розповідь складалася в атмосфері загострення стосунків Кафки з родиною через розрив з його нареченою. "Ви мені всі чужі, - сказав Кафка матері, судячи із записів у щоденнику, - між нами тільки спорідненість по крові, але вона ні в чому не проявляється". У листі до батька нареченої він написав: "Наскільки я здатний судити про своє становище, я загину через службу, причому загину дуже скоро".

Обидва ці мотиви - відчуження від сім'ї та загибель через службу - чітко простежуються в оповіданні

"Перетворення" Кафки. За всієї фантастичності сюжету (перетворення героя на жакливу комаху), тут присутня нещадна, фізіологічно вірна детальність описів. Поєднання картини страждань Грегора Замзи з панічним страхом сім'ї від його нового вигляду створює драматичний ефект такої сили, що навіть кава, яка б'ється на килим із перекинутої кавової кав'ярні, раптом

"набуває розмаху водоспаду". Зміна масштабів має в оповіданні велике значення, тому що разом із героєм перетворення зазнає весь навколишній світ.

Аналіз стилістичних засобів ми провели, використовуючи оригінальний текст новели та перекладний текст Соломона Апта.

Трагічні протиріччя у внутрішньому світі героя, нерозв'язні конфлікти між суспільними й особистими інтересами персонажів знаходять своє відображення у творчості багатьох письменників. Відмінною рисою творчості Франца Кафки є його трагічний і песимістичний погляд

на дійсність, що відбувається.

Важливу роль у створенні трагічного ефекту в творі відіграють стилістичні засоби, що використовуються для підтримання трагічної мови письменника.

Автор описує, як Грегор прокидається одного ранку і розуміє, що він перетворився на комаху, схожу на таргана. Головний герой працює торговим представником, щоб дозволити своїй сестрі та батькам-інвалідам жити гідним і безтурботним життям, йому доводилося погашати борги батьків.

Замість того, щоб турбуватися про все, що трапилося з ним, Грегор переживає про те, як же він тепер зможе працювати, яким чином забезпечувати сім'ю, і як загалом показуватися їм на очі. На початку історії автор описує, де і ким працював головний герой. Грегор працював комівояжером і був дуже обов'язковим і відповідальним

у виконанні своєї роботи. Нині ж, перебуваючи у вигляді таргана, він боїться візиту свого боса і думає, як би його переконати, що він досі в змозі працювати, адже всередині він залишився тією самою людиною. Між новим виглядом головного героя та описом його професії є певний зв'язок. Автор використовує каламбур, щоб показати цей зв'язок: "Es war eine Kreatur des Chefs, ohne R?ckgrat und Verstand" [Kafka, 2007, с. 3], що в перекладі звучить як: "Це була подоба істоти, що належала босові, безхребетна і без розуму". З одного боку, Грегор буквально перетворився на безхребетну істоту. З іншого ж боку, вираз " ohne R?ckgrat" - безхребетна істота.

"висловлює" його позицію в очах свого боса. Грегор має робити все, що велить його начальник і змушений, очевидно, підкорятися його волі. Усі співробітники компанії - "безхарактерні", які працюють в умовах стресу в інтересах свого начальства. Грегор також перебуває в цій постійній напрузі, і з часом його зовнішність адаптується до його роботи, його внутрішній стан вивернутий назовні.

Франц Кафка також використовує стилістичний прийом - гіпотаксис. Довгими реченнями Кафка викликає почуття розгубленості у читача. Наприклад: "Und ist es dann nicht so, - schlo? die Mutter ganz leise, wie sie ?berhaupt fast fl?sterte, als wolle sie vermeiden, da? Gregor, dessen genauen Aufenthalt sie ja nicht kannte, auch nur den Klang der Stimme h?re, denn da? er die Worte nicht verstand, davon war sie ?berzeugt, - und ist es nicht so, als ob wir durch die Entfernung der M?bel zeigten, da? wir jede Hoffnung auf

Besserung aufgeben und ihn r?cksichtslos sich selbst ?berlassen?" [Kafka, 2007, с. 18] / "І хіба, - підсумувала мати зовсім тихо, хоча вона й так говорила майже пошепки, наче не бажаючи, щоб Грегор, місцеперебування якого вона не знала, почув бодай звук її голосу, а в тому, що слів він не розуміє, вона не сумнівалася, - хіба, прибираючи меблі, ми не покажемо, що перестали

сподіватися на якість поліпшення й безжалісно надаємо його самому собі?" [Апт, 2014, с. 20].

Читання речень потребує більшої уваги. Плутанина в головах героїв, їхня тривога і втрата реальності, таким чином, передаються читачеві.

Можна сказати, що ця історія з перетворенням, загалом, є алегорією: "Als Gregor Samsa eines Morgens aus unruhigen Träumen erwachte, fand er sich in seinem Bett zu einem ungeheueren Ungeziefer verwandelt" [Kafka, 2007, с. 1] / [Kafka, 2007, с. 1].

"Прокинувшись одного ранку після неспокійного сну, Грегор Замза виявив, що він у себе в ліжку перетворився на страшну комаху" [Апт, 2014, с. 1]. Перетворення Грегора на таргана можна розглянути як символічне, а не фактичне. Цілоком можливо головний герой є паразитом у якомусь моральному чи психологічному сенсі. Цілоком можливо, що його образ є непрямым вираженням його бажання звільнитися від обов'язків перед сім'єю та перед начальником.

Автор також використовує метафору, щоб надати більше трагізму в описі життя героя, такий стиль є цілоком характерним для Франца Кафки.

"...wenn nicht Gregor sich durch das Rumpelzeug wand und es in Bewegung brachte, zuerst gezwungen, weil kein sonstiger Platz zum Kriechen frei war, später aber mit wachsendem Vergnügen, obwohl er nach solchen Wanderungen, zum Sterben müde und traurig, wieder stundenlang sich nicht rührte" [Kafka, 2007, с. 25] / "...якщо Грегор, пробираючись крізь цей мотлох, не зрушував його з місця - спершу мимоволі, бо йому ніде було повзати, а потім із дедалі зростаючим задоволенням, хоча після таких мандрівок він годинами не міг рухатися від смертельної втоми й туги" [Апт, 2014, с. 29].

У новелі письменник використовує епітет, за допомогою якого йому вдається надати історії ще більше драми, наприклад: "Sie öffnen nicht, sagte sich Gregor, befangen in irgendeiner unsinnigen Hoffnung" [Kafka, 2007, с. 5] /

"Вони не відчиняють, - сказав собі Грегор, віддаючись якійсь шаленій надії" [Апт, 2014, с. 5].

У наведеному прикладі, надаючи надії божевілля, автор наголошує на безвиході ситуації, в якій опинився Грегор, перетворившись на комаху.

У новелі епітетів не так багато, але вони мимоволі загострюють увагу на найтрагічнішій деталі: "...hatte er die Richtung falsch gew?hlt, schlug an den unteren Bettpfosten heftig an, und der brennende Schmerz, den er empfand, belehrte ihn, dass gerade der untere Teil seines K?rpers augenblicklich vielleicht der empfindlichste war" [Kafka, 2007, с. 4] / "...він, взявши хибний напрям, сильно вдарився об прутья ліжка, і пекучий біль дав йому зрозуміти, що нижня частина тулуба в нього зараз, імовірно, найчутливіша" [Апт, 2014, с. 4]. У цьому прикладі,

крім епітета, також уживається уособлення, у такий спосіб автор описує не тільки душевні муки героя, а й його фізичний біль і безсилля.

Так само можна навести такі приклади використання таких стилістичних прийомів, як уособлення: "Zwischen Gasse und Treppenhaus entstand eine starke Zugluft, die Fenstervorh?nge flogen auf, die Zeitungen auf dem Tische rauschten, einzelne Bl?tter wehten ?ber den Boden hin" [Kafka, 2007, с. 11] / "Між вікном і сходовою кліткою

утворився сильний протяг, фіранки злетіли, газети на столі зашурхотіли, кілька листків попливли по підлозі" [Апт, 2014, с. 12]. У цьому прикладі уособлення показує душевний стан головного героя, усередині він відчувається так само загубленим, у його серці вирують біль, образа і занепокоєння.

Для характеристики героїв і розкриття їхнього не тільки зовнішнього, а й внутрішнього вигляду автор використовує порівняння: "Unerbittlich dr?ngte der Vater und stie? Zischlaute aus, wie ein Wilder" [Kafka, 2007, с. 11] / "Батько невблаганно наступав, видаючи, як дикун, шиплячі звуки" [Апт, 2014, с. 12].

Наведений вище приклад демонструє безмежну владу батька головного героя, якого автор порівнює з дикуном. Тим самим у Грегора посилюється почуття страху перед батьком, викликаючи трагічний настрій у читача.

Також не можна залишити поза увагою такі випадки вживання порівняння, які автор використовує для

опису ставлення родини до Грегора: "Aber als bereue sie ihr Benehmen, ? ffnete sie die T?r sofort wieder und trat, als sei sie bei einem Schwerkranken oder gar bei einem Fremden, auf den Fu?spitzen herein" [Kafka, 2007, с. 13] / "Але немов розкаявшись у своїй поведінці, вона негайно ж відчинила двері знову і навшипиньки, як до тяжкохворого або навіть як до стороннього, увійшла до кімнати" [Апт, 2014, с. 14].

Порівняння Грегора з тяжкохворим або зовсім зі стороннім, показує, що він став у прямому сенсі

"тягарем" для своєї родини. Вони не бачать у ньому користі тепер, коли він не заробляє гроші і не може забезпечити свою сім'ю.

У наступному прикладі автор посилює трагічність життя головного героя, використовуючи порівняння: "Und wenn nun auch Gregor durch seine Wunde an Beweglichkeit wahrscheinlich f?r immer verloren hatte und vorl?ufig zur Durchquerung seines Zimmers wie ein alter Invalide lange, lange Minuten brauchte..." [Kafka, 2007, с. 22] / "Через свою рану Грегор назавжди, ймовірно, втратив колишню рухливість, і тепер, щоб перетнути кімнату, йому, як старому інвалідові, було потрібно кілька довгих-довгих хвилин..." [Апт, 2014, с. 25].

Якщо раніше тільки сім'я сприймала Грегора як

"тягар", безпорадного, чи навіть зайвого, то зараз і сам головний герой відчуває свою нікчемність. Порівняння та опис його фізичних проблем також можна віднести до його душевного стану, коли Грегор починає втрачати надію.

З наведених прикладів стає зрозуміло, що характер порівнянь не зводиться до примітивного пояснення. Використовуючи такий засіб виразності як порівняння, автор прагне внести у відображення дійсності те трагічне світосприйняття, що притаманне письменникові.

Для посилення трагічного ефекту автор використовує прийом гіпербола: "Gregor fühlte sich tatsächlich, abgesehen von einer nach dem langen Schlaf wirklich überflüssigen Schlaflosigkeit, ganz wohl und hatte sogar einen besonders kräftigen Hunger" [Kafka, 2007, с. 3] / "Якщо не брати до уваги сонливості, справді дивної після такого тривалого сну, Грегор і справді почувався чудово і був навіть до біса голодний" [Апт, 2014, с. 3].

"Fast hätte er vor Freude gelacht, denn er hatte noch größeren Hunger, als am Morgen, und gleich tauchte er seinen Kopf fast bis über die Augen in die Milch hinein" [Kafka, 2007, с. 12] / "Він ледь не засміявся від радості, бо їсти йому хотілося ще сильніше, ніж уранці, і ледь не з очима занурив голову в молоко" [Апт, 2014, с. 13].

У двох наведених прикладах використання автором гіперболи ми спостерігаємо, як письменник підкреслює гостре відчуття голоду головного героя. Однак голод Грегора пов'язаний не тільки зі звичним нам поняттям цього відчуття. Це душевний голод, і він невгамовний. Головний герой так само "голодний" у спілкуванні зі своїми рідними, він хоче нарешті поговорити з родиною. Йому залишається тільки спостерігати збоку, та так, щоб його не помітили.

У поодиноких випадках представлені приклади з таким стилістичним прийомом, як оксюморон: "Komm, Grete, auf ein Weilchen zu uns herein, - sagte Frau Samsa mit einem wehmütigen Lächeln, und Grete ging, nicht ohne nach der Leiche zurückzusehen, hinter den Eltern in das Schlafzimmer" [Kafka, 2007, с. 30] / "Зайди до нас на хвилинку, Грета, - сказала пані Замза з сумною посмішкою, і Грета, не перестаючи озиратися на труп, пішла за батьками до спальні" [Апт,

2014, с. 35]. Наведений приклад передає настрій матері головного героя, яка дізналася про смерть свого сина. Трагізм ситуації полягає в тому, що смерть Грегора для сім'ї була звільненням від тягот догляду за ненависним їм сином.

Крім уже названих прийомів у тексті твору міститься фразеологізм, який автор використовує саме в трагічному плані: "Wenn nur nicht dieses unertr?gliche unertr?gliche Zwischen des Vaters gewesen w?re! Gregor verlor dar?ber ganz den Kopf" [Kafka, 2007, с. 11] / "Якби тільки не це нестерпне шипіння батька! Через нього Грегор зовсім втрачав голову" [Апт, 2014, с. 12].

Цей стилістичний прийом показує страх головного героя перед батьком. Його дії вводять його в оману, адже батько ніяк не хоче змиритися з тим, що його син тепер чудовисько.

Саме це й змушує Грегора "втрратити голову".

Автор використовує стилістичний прийом - антитезу лише один раз: "Ah! - rief er gleich beim Eintritt in einem Tone, als sei er gleichzeitig w?tend und froh" [Kafka,

2007, с. 21] / "А! - вигукнув він, тільки-но ввійшов, таким тоном, немов був одночасно злий і радий" [Апт, 2014, с. 23]. В цьому випадку антитеза показує невизначений стан батька. Попри те, що Грегор лише намагається пом'якшити батька, йому щоразу доводиться стикатися з нерозумінням з

боку сім'ї. Головний герой не розуміє їхню реакцію та наміри.

Таким чином, Ф. Кафка у своїй новелі

"Перетворення" використовує практично всі можливі шляхи для відображення трагізму в тексті, а саме: гіпотаксис, алегорію, метафору, уособлення, епітет, порівняння, оксюморон, гіперболу, каламбур, фразеологізм та антитезу. У результаті чого, бездоганність стилістичної манери автора, яка відображає трагічний і песимістичний погляд на людину як на жертву долі, підвищує художню цінність цього твору.

Особливості перекладу стилістичних прийомів у тексті новели Ф. Кафки "Die Verwandlung" / "The

Metamorphosis" з німецької та англійської мов російською в зіставному аспекті

Проведений аналіз покаже, наскільки можуть відрізнятись переклади російською мовою одного й того самого речення німецькою та англійською мовами.

У першому реченні використовується стилістичний прийом саспенс, де важлива частина речення висувається до кінця. Такий прийом допомагає автору зацікавити та повністю захопити увагу читача.

Приклад 1

"Als Gregor Samsa eines Morgens aus unruhigen Träumen erwachte, fand er sich in seinem Bett zu einem ungeheueren Ungeziefer verwandelt".

[Kafka, 1915, с. 2].

"Прокинувшись одного ранку після неспокійного сну, Грегор Замза виявив, що він у себе в ліжку перетворився на страшну комаху".

[Апт, 1964, с. 2].

"Прокинувшись одного ранку від неспокійних снів, Грегор Самса виявив, що перетворився у своєму ліжку на гігантську комаху".

[Muir, 1971, с. 2].

Переклад звучить так - 'Одного ранку Грегор Замза прокинувшись від важкого сну, виявив, що перетворився на гігантську комаху'.

Під час перекладу цього речення російською та англійською мовами, перекладачі Апт і Мьюір змогли зберегти ефект емоційної напруженості, шляхом розташування дієслова "перетворився" ближче до кінця речення.

Подання М'юїра досягає більшого ступеня формальної еквівалентності, копіюючи синтаксичну структуру вихідного тексту - за винятком необхідної зміни положення дієслова "перетворився". Апт,

можливо, наголошує на важливості часу протягом усієї роботи. Перекладач починає з перекладу часу доби, коли відбувається перетворення, тим самим змінюючи структуру речення, унаслідок чого його подання формально нееквівалентне структурі оригіналу.

Приклад 2

"Haben Sie auch nur ein Wort verstanden? - fragte der Prokurist die Eltern, "er macht sich doch wohl nicht einen Narren aus uns?" "Um Gottes willen, - rief die Mutter schon unter Weinen, - er ist vielleicht schwer krank, und wir qu?len ihn. Grete! Grete!" schrie sie dann. "Mutter?" rief die Schwester von der anderen Seite. Sie verst?ndigten sich durch Gregors Zimmer.

"Du musst augenblicklich zum Arzt. Gregor ist krank. Rasch um den Arzt. Hast du Gregor jetzt reden h?ren?" "Das war eine Tierstimme", sagte der Prokurist, auffallend leise gegen?ber dem Schreien der Mutter".

[Kafka, 1915, с. 7].

"- Чи зрозуміли ви хоч одне слово? - запитав той батьків. -

Чи не знущається він над нами?

– Господь із вами, - вигукнула мати, вся в сльозах, - можливо, він тяжко хворий, а ми його мучимо. Грета! Грета! - крикнула вона потім.

– Мамо? - відгукнулася сестра з іншого боку.

– Зараз же йди до лікаря. Грегор хворий. Швидше за лікарем. Ти чула, як говорив Грегор?

– Це був голос тварини, - сказав керівник, сказав разуче тихо порівняно з криками матері".

[Апт, 1964, с. 13].

"Ви хоч слово зрозуміли? запитував старший клерк, - він же не може намагатися виставити нас на посміховисько?" "О, Боже, - заплакала його мати, розплакавшись, - можливо, він страшенно хворий, і ми його мучимо. Грете! Грете!" - покликала вона тоді. "Так, мамо?" - покликала його сестра з іншого боку. Вони кликали одна одну через кімнату Грегора.

"Ти маєш негайно піти до лікаря. Грегор захворів. Біжи за лікарем, швидко. Ти чула

як він говорив?" "Це був не людський голос", - відповів старший клерк голосом, помітно низьким на тлі пронизливості материнського.

[Muir, 1971, с. 10].

"Ви зрозуміли хоч одне слово?" - запитав начальник, "Чи не дурить він нас?" "О, дорогий, - розплакалася його мати, - можливо, він страшенно хворий, а ми його мучимо. Грета! Грета!" - вона крикнула. "Так, мамо?" відгукнулася сестра. Вони перекикувалися один з одним через усю кімнату. "Ти повинна зараз же піти до лікаря. Грегор хворий. Іди до лікаря, швидко. Ти чула, як він говорив?" "Це був не людський голос", - сказав головний клерк голосом, що звучав майже басом порівняно з пронизливим голосом матері.

Це перший із ключових моментів в оповіданні. У цьому незвичайному діалозі мати спантеличена і вражена такою поведінкою Грегора. Менеджер, який, вочевидь, теж намагався зрозуміти причину такої поведінки, помітив, що голос Грегора звучить не зовсім звичайно, він порівняв його з голосом тварини. Саме порівняння дає змогу читачам мати повне уявлення про ситуацію. Зміст перекладу М'юїра англійською та перекладу Апта російською мають деякі відмінності.

Переклад М'юїра еквівалентний оригіналу, його переклад дослівний. За винятком перекладу виразу "Tierstimme" (голос тварини) - "no human voice" (не людський голос). Переклад порівняння "тваринний голос" як "не людський голос" викликає у читачів відчуття невизначеності. [Hubel, 2005, с. 46].

Приклад 3

"Der Vater ballte mit feindseligem Ausdruck die Faust, als wolle er Gregor in sein Zimmer zur?cksto?en, sah sich dann unsicher im Wohnzimmer um,

beschattete dann mit den H?nden die Augen und weinte, da? sich seine m?chtige Brust sch?ttelte".

[Kafka, 1915, с. 9].

"Батько загрозиво стиснув кулак, немов бажаючи виштовхнути Грегора в його кімнату, потім нерішуче озирнувся у вітальню, заплющив руками очі й заплакав, і могутні його груди тряслися".

[Апт, 1964, с. 15].

"Батько зв'язав кулак із лютим виразом на обличчі, наче мав намір заштовхнути Грегора до себе, а потім невпевнено озирнувся по кімнаті, заплющив очі руками й заплакав, аж до того, як у нього забрякли величезні груди".

[Muir, 1971, с. 11].

Переклад - 'Його батько стиснув кулак із жорстоким виразом на обличчі, наче він хотів відкинути Грегора назад у його кімнату, потім обвів кімнату невидющій поглядом, заплющив очі руками та розплакався так, що його потужні груди стрясалися від ридань'.

Апт зробив прямий переклад метафори "seine m?chtige Brust sch?ttelte" - "могутні його груди здригалися", тоді як М'юїр віддав перевагу перекладенню як "till his great chest heaved" (поки його широкі груди не піднялися). Варіант дослівного перекладу Апта описує стан батька набагато емоційніше.

Приклад 4

"Seine vielen, im Vergleich zu seinem sonstigen Umfang kl?glich d?nnen Beine flimmerten ihm hilflos vor den Augen".

[Kafka, 1915, с. 2].

"Його численні, убого тонкі порівняно з рештою тіла ніжки безпомічно копошилися в нього перед очима".

[Апт, 1964, с. 2].

"Його численні ноги, жалюгідно тоненькі порівняно з розмірами решти його тіла, безпорадно махали ногами, коли він дивився".

[Muir, 1971, с. 2].

'Його численні лапи, мізерно тонкі порівняно з тілом, безпорадно махали перед обличчям'.

Значення слова "flimmerten" - лапки миготіли, мерехтіли. Під час перекладу уособлення в даному прикладі Апта і М'юрі, незважаючи на деякі відмінності, змогли передати стилістичний прийом з оригіналу. Дієслово "waved" у перекладі "махали", і "копошилися" - у варіанті перекладу Апта, вносять більше конкретики, не змінюючи при цьому саму суть.

Приклад 5

"Das ist jemand aus dem Gesch?ft, sagte er sich und erstarrte fast, w?hrend seine Beinchen nur desto eiliger tanzten".

[Kafka, 1915, с. 5].

"-Це хтось із фірми, - сказав він собі і майже застиг, але зате його ніжки заходили ще стрімкіше".

[Апт, 1964, с. 8].

"Це хтось із офісу, - сказав він сам собі і став майже жорстким, а його маленькі ніжки лише швидше і швидше хиталися".

[Muir, 1971, с. 6].

'Це хтось із офісу, - сказав він собі і став нерухомим, тоді як його маленькі ніжки почали танцювати ще швидше'.

У цьому прикладі, до перекладу уособлення "seine Beinchen nur desto eiliger tanzten" Апт і М'юір підійшли хоч і по-різному, але сенс при цьому сильно не змінився. Переклад Апта "ніжки заходили ще стрімкіше" російською мовою передає ідею автора дещо в зміненому вигляді. М'юір під час перекладу використав дієслово "jigged" - танцювали, танцювали джигу,

що ще більше створює враження, ніби лапки Грегора жили своїм життям. Таким чином, М'юїр чіткіше передав те, що мав на увазі автор.

Приклад 6

"Und w?hrend Gregor dies alles hastig ausstie? und kaum wu?te, was er sprach, hatte er sich leicht, wohl infolge der im Bett bereits erlangten ?bung, dem Kasten gen?hert und versuchte nun, an ihm sich aufzurichten".

[Kafka, 1915, с. 7].

"І доки Грегор усе це поспішно випалював, сам не знаючи, що він каже, він легко - мабуть, призвичаївшись у ліжку - наблизився до скрині й спробував, спираючись на неї, випростатися на весь зріст".

[Апт, 1964, с. 12].

"І поки все це виривалося назовні, а Грегор навряд чи знав, що говорить, він досить легко дістався до грудей...".

[Muir, 1971, с. 9].

І в той час як усі ці слова мимоволі сипалися з його рота, Грегор насилу міг зрозуміти, про що він говорить, він швидко дістався до комода...".

У прикладі перекладу гіперболи "hastig ausstie? und kaum wu?te, was er sprach" (поспіхом вимовив, ледве розуміючи, що сказав) Апт переклав "усе це поспіхом випалював", а М'юїр "all this was tumbling out pell-mell" - усі ці слова "сипалися". Використовуючи такі звороти, Апт і М'юїр звертають більше уваги на розгублений стан Грегора, ніби слова самі виривалися з НЬОГО.

Приклад 7

"Ja, aber war es m?glich, dieses m?belersch?tternde L?uten ruhig zu verschlafen?".

[Kafka, 1915, с. 3].

"Але як можна було спокійно спати під цей дзвін, що стрясає меблі?".

[Апт, 1964, с. 4].

"Так, але хіба можна було спокійно спати крізь цей шум, що розриває вуха?".

[Muir, 1971, с. 3].

'Так, але чи було можливо спокійно спати з таким оглушливим шумом'.

Під час перекладу порівняння "m?belersch?tternde L?uten" (шум, що стрясає меблі) Апт зробив прямий переклад, щоб повноцінно передати ідею автора. У випадку з

перекладом М'юїр "ear-splitting noise" (оглушливий шум) загалом сенс залишається той самий, хоч і передається по-іншому. Незважаючи на те, що порівняння можна передавати різними способами, водночас зберігаючи сенс, пряме передання порівняння в цьому разі зробило б картину набагато повноціннішою. Через відмінності порівняння в перекладі стиль автора може губитися.

Такі приклади перекладів дають нам зрозуміти, що навіть незначні зміни під час перекладу стилістичних засобів додають у розповідь нові відтінки. Кожна мова, кожна культура бачить і передає все по-своєму, характерним тільки їй способом. Але змінюючи їх потрібно бути обережними, характер, стиль і дух автора має залишатися у творі.

Проте дуже часто трапляються абсолютно однакові передачі стилістичних прийомів під час перекладу. Розглянемо такі приклади:

Приклад 1

"Aber Herr Prokurist, - rief Gregor au?er sich und verga? in der Aufregung alles andere, ich mache ja sofort, augenblicklich auf".

[Kafka, 1915, 7].

"Але, пане управителю, - втрачаючи самовладання, вигукнув Грегор і від хвилювання забув про все інше, - я ж негайно, цю хвилину відкрию".

[Апт, 1964, с. 11].

"Але, сер, - закричав Грегор, розлютившись і забувши в хвилюванні про все інше, - я тільки-но відчиню двері в цю саму хвилину".

[Muir, 1971, с. 9].

'Але, сер, вигукнув Грегор, у нестямі від хвилювання, забувши про все, я вже відчиняю двері'.

Гіпербола "від хвилювання забув про все інше" - показує, наскільки Грегор був занепокоєний, від такої гнітючої ситуації ні про що інше думати він не міг.

Приклад 2

"Er war noch mit jener schwierigen Bewegung besch?ftigt und hatte nicht Zeit, auf anderes zu achten, da h?rte er schon den Prokuristen ein lautes "Oh!" aussto?en - es klang, wie wenn der Wind saust".

[Kafka, 1915, с. 8].

"Як раптом почув гучне "О!" управителя - воно прозвучало, як свист вітру".

[Апт, 1964, с. 14].

"Він іще виконував цей непростий маневр, не встигаючи спостерігати за чимось інакшим, коли почув, як головний діловод вимовив гучне "О!". - це було схоже на порив вітру".

[Muir, 1971, с. 11].

'Він усе ще намагався виконати цей важкий маневр, не помічаючи нічого довкола, коли почув, як головний менеджер голосно вимовив: "О!" - це прозвучало як сильний порив вітру'.

У цих прикладах порівняння здивованого зітхання начальника з поривом або зі свистом вітру показує страх Грегора перед ним. Для нього було нестерпно спостерігати за такою реакцією, викликану його новим, жахливим виглядом. Зокрема, переклад порівняння "der Wind saust" як "a gust

of wind" і "свист вітру" відповідно, відповідають загальній насиченій експресивності уривка.

Приклад 3

"Wie w?re es, wenn ich noch ein wenig weiterschliefe und alle Narrheiten verg??e, dachte er, aber das war g?nzlich undurchf?hrbar, denn er war gew?hnt, auf der rechten Seite zu schlafen, konnte sich aber in seinem gegenw?rtigen Zustand nicht in diese Lage bringen".

[Kafka, 1986, с. 2].

"Добре б ще трохи поспати і забути всю цю нісенітницю, - подумав він, але це було абсолютно нездійснено, він звик спати на правому боці, а в теперішньому своєму стані він ніяк не міг прийняти цього положення".

[Апт, 1964, с. 2].

"А як щодо того, щоб поспати трохи довше і забути всю цю нісенітницю, - подумав він, - але це неможливо, бо він звик спати на правому боці, а в теперішньому стані не міг перевернутися".

[Muir, 1971, с. 2].

'Як щодо того, щоб поспати довше і забути всю цю нісенітницю, - подумав він, - але цього не можна було зробити, тому що він звик спати на правому боці, а у своєму нинішньому стані він не міг перевернутися'.

Іронія в цьому прикладі полягає в тому, що побачивши себе у вигляді жука, Грегор хоче заснути в надії на те, що прокинеться людиною. У ньому була надія, що все це відбувається уві сні, і саме його нове тіло заважало йому заснути і "забути цю нісенітницю".

Приклад 4

"Sein Zimmer, ein richtiges, nur etwas zu kleines Menschenzimmer, lag ruhig zwischen den vier wohlbekanntem W?nden".

[Kafka, 1986, с. 2].

"Його кімната, справжня, хіба що занадто маленька, але звичайна кімната, мирно спочивала у своїх чотирьох добре знайомих стінах".

[Апт, 1964, с. 2].

"Його кімната, звичайна людська спальня, тільки надто маленька, тихо лежала між чотирма звичними стінами".

[Muir, 1971, с. 2].

'Його кімната, звичайна людська спальня, хоч і занадто маленька, продовжувала мирно існувати, оточена чотирма знайомими стінами'.

Уособлення кімнати показує самотність головного героя. Ставши тарганом, усе неживе довкола стає для нього ближчим, адже тепер для своєї сім'ї він усього лише жук, у якого немає почуттів. У цей час його лапи і навіть його власна кімната стають для нього ніби живими, і це єдине, що "не покидає" його.

Роблячи висновки, можна сказати, що навіть незначні зміни під час перекладу стилістичних засобів додають у оповідання нові відтінки, навіть можливо змінять його кардинально. Кожна мова, кожна культура бачить і передає все по-своєму, характерним тільки їй способом. Але змінюючи їх, потрібно бути обережними, характер, стиль і дух автора має зберігатися у творі. Однак, не можна сказати, що зміна стилістичних засобів під час перекладу

або зовсім їхнє опущення є поганим чи добрим, найголовнішим завжди залишається передача сенсу. Але вміння знайти еквіваленти мовою перекладу допоможе точніше передати ідею автора.

Таблиця 1. Зіставлення стилістичних прийомів німецькою, англійською та російською мовами.

Стилістичний прийом

Приклади

Каламбур

ohne R?ckgrat

безхребетний

безхребетне

Алегорія

Als Gregor Samsa eines Morgens aus unruhigen Tr?umen erwachte, fand er sich in seinem Bett zu einem ungeheueren Ungeziefer

verwandelt

Прокинувшись одного ранку від неспокійних снів, Грегор Самса виявив, що в ліжку перетворився на гігантську комаху.

Прокинувшись одного ранку після неспокійного сну, Грегор Замза виявив, що він у себе в ліжку перетворився на страшну комаху

Оксюморон

wehm?tigen L?cheln

-

сумною посмішкою

Фразеологізм

Gregor verlor dar?ber ganz den Kopf

він втрачає голову

Грегор зовсім втрачав голову

Антитеза

w?tend und froh

гнівний і радісний

злий і радий

Іронія

Wie w?re es, wenn ich noch ein wenig weiterschliefe und
alle Narrheiten verg??e

А як щодо того, щоб поспати трохи довше і забути все це

нісенітниця

Добре б ще трохи поспати і

забути всю цю нісенітниц

ю

Метафора

1) zum Sterben m?de und traurig

2) eine m?chtige Brust sch?ttelte

1) сумувати і втомлюватися до смерті

2) -

1) від смертельної втоми і туги

2) його могутні груди тряслися

Епітет

1) in irgendeiner unsinnigen Hoffnung

2) der brennende Schmerz

1) ловиться на якусь ірраціональну надію

2) пекучий біль

1) віддаючись якійсь божевільній надії

2) пекучий біль

Гіпербола

1) kr?ftigen Hunger

2) gleich tauchte er seinen Kopf fast bis über die Augen in die Milch hinein

3) hastig ausstie? und kaum wu?te

4) verga? in der Aufregung alles

1) -

2) він занурив голову майже над очима прямо в молоко

3) і все це вивалилося назовні.

4) у своєму хвилюванні

1) до біса голодний

2) мало не з очима занурив голову в молоко

3) все це поспішно випалював

4) від хвилювання

забуваючи про все іще

андере

забув про все

іншому

Уособлення

1) die Fenstervorh?nge flogen auf

2) die Zeitungen auf dem Tische rauschten

3) einzelne Bl?tter wehten über den Boden hin

4) Seine vielen Beine flimmerten ihm hilflos vor den Augen

5) seine Beinchen nur desto eiliger tanzten

6) Sein Zimmer lag ruhig zwischen den vier wohlbekanntem W?nden

1) здійнялися віконні фіранки

- 2) газети на столі загіпотіли
- 3) по підлозі розлетілися обривки сторінок
- 4) його численні ноги безпорадно махали ногами, коли він дивився
- 5) його маленькі ніжки лише хиталися все швидше.
- 6) його кімната лежала тихо між чотирма звичними стінами
- 1) фіранки злетіли
- 2) газети на столі зашуршали
- 3) кілька листків попливло по підлозі
- 4) його численні лапки мерехтіли перед очима
- 5) ніжки заходили ще стрімкіше
- 6) Його кімната мирно спочивала у своїх чотирьох добре знайомих стінах

Порівняння

- 1) wie ein Wilder
  - 2) als sei sie bei einem Schwerkranken oder gar bei einem Fremden
  - 3) wie ein alter Invalide
  - 4) Tierstimme 5)
- m?belersch?tternde L?uten
- 6) wie wenn der
- Вітряна ковбаса
- 1) як дикун
  - 2) , 3) так, ніби вона відвідує інваліда або навіть незнайомця
  - 4) без людського голосу
  - 5) шум, що б'є по вухах
  - 6) це було схоже на порив вітру
  - 1) як дикун
  - 2) як до тяжкохворого або навіть як до стороннього
  - 3) як старому інваліду
  - 4) голос тварини

- 5) дзвін, що стрясає меблі
- 6) прозвучало, як свист вітру

Співвідношення стилістичних прийомів у Карла Мебумера в німецькій мові
Алегорія

Метафора Епітет

Уособлення Порівняння

Гіпербола Оксюморон

Фразеологізм Антитеза

Іронія

Метафора Епітет Уособлення Порівняння Гіпербола Фразеологізм
Антитеза Іронія

На основі зіставного аналізу ми склали діаграми, які наочно показують відсоткове співвідношення використання стилістичних прийомів англійською та німецькою мовами.

Таким чином, відсоткове співвідношення стилістичних прийомів німецькою мовою виглядає таким чином: порівняння, уособлення - по 23%; гіпербола - 14%; метафора, епітет - по 8%; каламбур, алегорія, іронія, фразеологізм, оксюморон, антитеза - по 4%.

Англійською мовою дані мають деякі відмінності від тексту оригіналу. Відсоткове співвідношення стилістичних прийомів англійською мовою в перекладі Е. Мьюїра: уособлення - 28%; порівняння - 24%; гіпербола - 14%; епітет - 10%; каламбур, алегорія, метафора, іронія, фразеологізм, антитеза - по 4%.

Під час цього дослідження ми виявили, що стилістичними прийомами, які найяскравіше проявилися в новелі Ф. Кафки, є уособлення, порівняння і гіпербола. Такі стилістичні засоби допомагають автору "занурити" своїх читачів у події, що відбуваються у творі, і проживати все

разом із головним героєм. Такі стилістичні прийоми, як гіпербола, оксюморон, метафора, порівняння, під час перекладу на англійську мову були замінені або опущені, через що авторський стиль і характер передалися не повним чином.

Схожість

Джерела з Інтернету

674

1	https://nauchkor.ru/uploads/documents/5eeb8bc5cd3d3e00010384c9.pdf	29 джерел	5.78%
2	http://www.e-litera.com.ua/upload/grade-11/demo/oryginal-Kafka.pdf	45 джерел	4.91%
3	https://www.e-reading.club/txt.php/104824/franc-kafka-kary-sbornik.txt	28 джерел	4.39%
4	http://www.netwizz.de/c_n01_text_58518746_07100220.html		4.36%
5	http://textz.gutenberg.net/textz/kafka_franz_die_verwandlung.txt	11 джерел	3.91%
6	http://www.tipsam.de/deutsch/d_literatur/d_aut/kaf/kaf_verwandlung.htm		3.72%
7	http://ni.biz.ua/12/12_20/12_209492_frants-kafka.html	36 джерел	2.71%
8	http://forlan.org.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/368/26%28d0%bc%d0%be%d0%b2%29.pdf?isAllowed=	66 джерел	2.09%
9	http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/2816/%d0%a1%d0%ba%d0%be%d1%80%d0%be%d1%85%	3 джерела	1.92%
10	http://www.51yue.net/ask/20120605/2523225.html	26 джерел	1.91%
11	http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/2838/%d0%af%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%bd%d0%ba...		1.51%
12	http://ni.biz.ua/10/10_21/10_217017_privedit-primeri-peredachi-stilisticheskikh-priemov-pri-perevode-metafora-razvernuta-m..		1.37%
13	https://bookz.ru/authors/kafka-franc/nemeckii_925/1-nemeckii_925.html	23 джерела	1.35%
15	https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2172/1/%d0%9f%d0%be%d0%bb%d1%96%d1%89%d1%83%d0% 	7 джерел	1.28%
16	http://www.abcdvbbs.net/showthread.php?t=35366		1.16%
17	http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/842/%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%20%d0%...		1.13%
18	http://eKhSUIR.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/13208/Aleynik-fuifi-2020.pdf?isAllowed=y&sequence=1	4 джерела	0.99%
19	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57688/1/%d0%91%d0%b0%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0.pdf		0.92%
20	https://www.stud24.ru/literature/svitoglyadnotematchne-navantazhennya-noveli-franca-kafki/151741-443989-page3	13 джерел	0.92%
21	https://ua-referat.com/%D0%A1%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%	2 джерела	0.86%

67	https://vseosvita.ua/library/urok-iz-temi-krik-dusevnogo-bolu-abo-vidcaj-bezmeznoi-samotnosti-za-novelou-f-kafki-perevtilenna...	0.12%
68	https://docplayer.net/68816558-Semiolingvistichnij-aspekt-ukrayinskih-perekladiv-kazok-r-kiplinga.html	5 джерел 0.12%
69	https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/issue/download/179/131	3 джерела 0.12%
70	https://ktpam.kpi.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%86%D0%B4%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BB%...	0.12%
71	https://ua-referat.com/uploaded/osoblivosti-peredachi-u-perekladi-ukrayinsekoyu-movoyu-metafor/index14.html	0.1%
72	https://dspace.library.khai.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/819/Gladchenko_2020.pdf?isAllowed=y&sequence=1	0.1%
73	http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/2840/%d0%94%d0%b5%d0%bd%d0%b8%d1%81%d1%8e%...	5 джерел 0.09%
75	https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/2295/1/%d0%9f%d0%b0%d1%85%d0%bc%d1%83%d1%82%...	30 джерел 0.09%
76	http://referatu.com.ua/referats/7569/170451	27 джерел 0.08%
77	http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/37856	4 джерела 0.08%
78	http://diplomba.ru/work/17713	10 джерел 0.08%
79	http://repository.gnpu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1845/%d0%91%d1%96%d1%88%d1%96%d0%bd%d1%82%d1%9...	0.08%
80	https://zn.ua/ukr/international/heopoliticheskie-nastroenija-ukrainskoho-obshchestva.html	3 джерела 0.08%
82	https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/53499/1/%d0%a4%d0%b5%d0%b4%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%...	3 джерела 0.07%
83	http://nenc.gov.ua/doc/autoref/kubiak.pdf	25 джерел 0.07%
84	http://referatu.net.ua/referats/7569/145399	0.07%
85	http://mail.ijessnet.com/?product=JN0-662_Unterlage-262727	0.07%
86	https://dspace.library.khai.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/822/Derkach.pdf?isAllowed=y&sequence=1	0.07%
87	http://www.geum.ru/next/art-29308.php	8 джерел 0.07%
88	https://naub.oa.edu.ua/2017/%d1%81%d1%83%d0%b1%d1%94%d0%ba%d1%82-%d0%b7%d0%bb%d0%be%d1%87%...	4 джерела 0.07%
89	https://ukrbukva.net/page,43,74162-Leksiko-grammaticheskie-transformacii-pri-perevode-hudozhestvennogo-teksta-s-nemec...	0.07%
90	https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/12364/1/%d0%9c%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b5%d...	0.07%

91 <http://www.med.com.ua/printarticle/71> 15 джерел 0.07%

92 <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/7878787/2480/%d0%bc%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%cl> 5 джерел 0.07%

Джерела з Бібліотеки 39

14 **Студентська робота** ID файлу: 1013358800 Навчальний заклад: Open International University of Hu 4 Джерело 1.29%

45 **Студентська робота** ID файлу: 1014859050 Навчальний заклад: Open International University of Hu 11 Джерело 0.3%

74 **Студентська робота** ID файлу: 1013583250 Навчальний заклад: Open International University of Hu 6 Джерело 0.09%

81 **Студентська робота** ID файлу: 1015448351 Навчальний заклад: Open International University of Hu 18 Джерело 0.08%